

Asia: VN/25987/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Terveydenhoitajaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Terveydenhoitajaliitto näkee tartuntatautilain kokonaisuudistuksen tavoitteet kannatettavina.

Kuten jo vuoden 2023 muistiossakin todettiin, lukuisten muutosten vuoksi tartuntatautilain rakenne on kärsinyt ja laki on tullut vaikeasti hahmotettavaksi ja tulkittavaksi, joten Terveydenhoitajaliitto näkee lain kokonaisuudistuksen perustelluksi. Tartuntatautien torjunnassa sääntelyn tulee mahdollistaa tehokas ja oikeasuhtainen toiminta niin normaalioloissa kuin poikkeuksellisissa epidemiatilanteissakin.

Määritelmät lain alussa (3§) ohjaavat lain tulkintaa ja selkeyttävät lakia.

Hallituksen esityksessä todetaan, että: ”Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja tukee asiantuntemuksellaan väestön terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävää rokotustoimintaa.” Terveydenhoitajaliitto katsookin, että THL :n koordinoiva ja ohjausta antava rooli kaipaisi vahvistamista sekä riittävää resurssointia yhtenäisten käytäntöjen varmistamiseksi valtakunnan tasolla. Viime aikoina suuntaus on ollut pikemminkin päinvastainen, josta yhtenä esimerkkinä mm. THL :n ammattilaisille tarkoitetun rokotusneuvontapuhelimen toiminnan lakkauttaminen. THL :n tulisi olla velvoitettu arvioimaan myös kansallisen rokotusohjelman ulkopuolisten rokotusten hyötyjä, haittoja ja kustannusvaikuttavuutta – ja näiden tietojen pohjalta määritellä ne riskiryhmät, joille näitä rokotteita suositellaan.

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa myös ehdotettua (52 §) linjausta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan rokotuksista. Terveydenhoitajaliitto on jo aiemmin ottanut kantaa terveydenhuoltohenkilöstön rokotussuojaan ja todennut, että rokottautuminen on vastuullisuutta, ja rokotuksilla suojellaan niin ammattilaista itseään kuin asiakkaiden/potilaiden sekä kollegoiden terveyttä, eli kyse on sekä työ- että potilasturvallisuudesta. Terveydenhuoltoalan ammattilaisten osalta on olemassa myös tuoretta, tutkittua tietoa terveydenhoitajien rokotusmyönteisyydestä (Sairaanhoitajien, terveydenhoitajien ja kättilöiden suhtautuminen rokotuksiin. Nurmi, Vuolanto, Järvinen, Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti 2023:60: 23 - 37). Rokotussuojan ilmoittaminen työnantajalle on jatkossakin hyvä perustua työntekijän omaan ilmoitukseen.

Rokotustoiminnan osalta tulee myös huomioida, että Suomessa rokottaminen perustuu lakiin ja THL on ohjeistanut selkeästi, kuka saa rokottaa, kuka vastaa rokotustoiminnasta ja selkeästi avannut myös perustelut sille, miksi rokottajalta vaaditaan määritelty rokotusosaaminen (<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/kuka-saa-rokottaa-ja-miten-rokotusosaaminen-osoitetaan>). Rokottajien puutteellisen rokotusosaamisen on tutkitusti todettu lisäävän rokote kriittisyyttä ja rokotteisiin epäröivästi suhtautuvien määrää. Tartuntatautilain uudistuksessa onkin edellä esitetyin perustein tärkeää noudattaa rokotustoiminnan osalta rokotusasetuksen mukaisia ja THL:n ohjeistuksessa kuvattuja rokotusosaamisen koulutusvaateita.

Työpaikkakohtaisen rokotusluvan myöntää organisaation tartuntataudeista vastaava lääkäri, joka luvan myöntäessään vastaa siitä, että rokotusluvan omaava henkilö täyttää rokotusosaamisen edellyttämät kriteerit. Lakiluonnoksessa nimike tartuntatautilääkäri on joissakin kohdin korvattu nimikkeellä tartuntatautiyksikkö. Vastuukysymysten selkeyden vuoksi on kuitenkin tärkeää, että jatkossakin rokotusluvan myöntää tartuntatautilääkäri.

Näemme tärkeäksi myös sen, että lainsäädännössä selkiytetään yksityisten työterveystoimijoiden rooli rokotusohjelman toteuttamisessa pandemia- tilanteissa. Tartuntatautilain uudistuksen yhteydessä on hyvä pohtia myös tiedon siirron toimivuutta sekä esimerkiksi tartuntatauti-ilmoitusten kohdalla tietojen kokoamista olemassa olevista rekistereistä (hilmo, avohilmo). Mahdollisuus hyödyntää Kanta-palveluiden toimintoja sekä tarve yhtenäiselle rokotustietokannalle ovat myös näkemysemme mukaan kannatettavia.

Lisäksi eri lakeihin sisältyvän sääntelyn yhteensovittaminen ja sääntelyn johdonmukaisuuden sekä selkeyden varmistaminen on tärkeää huomioida tartuntatautilainsäädäntöä uudistettaessa.

Perusteltuna näemme sen, että joissakin tilanteissa tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi sekä ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi on tarpeellista voida rajoittaa esimerkiksi vierailuja erilaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköihin. Rajoitusten tulee kuitenkin olla ko. toimintayksiköistä vastaavien asiantuntijoiden näkemyksen mukaan perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia. Lisäksi pidämme suositeltavana, että palvelunjärjestäjät ja -tuottajat sisällyttävät hygieniaoheiden ja infektioTORjunnan toteutumisen seurannan osaksi omavalvontaa.

Helsinki 3.5.2026

Suomen Terveydenhoitajaliitto

Saarinen Aija
Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry